

Social utblick

Arne Borg

Solidaritet — inget utgången begrepp

En av Stockholms grannkommuner lanserade för några år sedan en hemtjänstservice av ovanligt slag. Man inrättade en central för akuta insatser, där man åtog sig alla slag av tjänster för pensionärer, förutsatt att uppdraget kunde lösas inom loppet av en timme. Det var bara att ringa så kom ett vårdbiträde. För att illustrera hur snabbtjänsten fungerade gav en tjänsteman exemplet att en pensionär stod i begrepp att baka pannkakor men upptäckte att det inte fanns mjöl i skafferiet. Här kunde hemtjänsten snabbt ordna upp situationen. Utmärkt, eller hur?

Jovisst, men en fråga tränger sig på. Kunde hon inte ha fått den hjälpen av någon granne. Förr i tiden var det ju inte ovanligt att en grannkontakt inleddes med att man bad att få låna tex en kopp socker. Inte skall väl kommunen behöva avlöna ett vårdbiträde med 80 kronor i timmen för tjänster av det slaget.

Den klenroge invänder kanske att tiderna nu är sådana att människor inte vill hjälpa varandra. Här är ett exempel som visar något annat.

Jag bor i ett hus som innehåller ett 20-tal lägenheter. Vi som bor där känner inte varann i någon större utsträckning. Kanske vi hälsar igenkännande på en del när vi möts i porten men inte ens dom vi nickar åt är vi riktigt säkra på var dom bor.

En dag i augusti när jag kommer in i porten ser jag en kvinna som är i färd med att sätta upp en lapp på anslagstavlan. Jag blir nyfiken och läser: "Hjälp! Min lilla Kristina börjar skolan i nästa vecka men har ingen plats på fritis. Kan någon ta hand om henne mellan kl 13 och 17." Undertecknad med namn, adress och telefonnummer.

Några veckor senare får jag sällskap med kvinnan i hissen och jag frågar om lappen hade haft någon effekt. Jodå, säger hon, en ensam pensionär som bor i våningen under har erbjudit sig att ta hand om flickan. Och tänk, tillade hon, när jag frågade vad hon skulle ha betalt, svarade hon att äsch, det ordnar sig alltid. Det är inte för pengarna. Jag är ensam och har just inga kontakter och jag är själaglad om jag kan vara till nytta.

Hur många ensamma, isolerade människor lever ovetande om att en medmänniska med liknande problem kanske bor "på andra sidan väggen" och att man kan vara varandra till stor hjälp. Sannolikt finns här en stor reserv av vanlig mänsklig hjälpsamhet som kommunerna borde vara mer angelägna att få fram.

I mitten av 60-talet växte det på sina håll upp sk samhällsarbetsprojekt. Socialarbetare skaffade sig lokal i ett bostadsområde och stimulerade de boende till att hjälpa varann och till att tillsammans och med egen kraft ta itu med gemensamma problem. Projektet sågs inte med blida ögon av de etablerade politiska partierna som såg verksamheten närmast som en konkurrens till den egna lokala partiverksamheten och många projekt led snart sotdöden. Den goda tanken kunde man emellertid inte riktigt ta död på och den fick därför en hedersplats i den nya socialtjänstlagen.

Nu är alla politiska partier överens om att politiken måste komma närmare människorna och därför övergår den ena kommunen efter den andra till att organisera sin verksamhet i kommunaldelsnämnder trots att det oftast innebär större administrationskostnader. Samtidigt ökar också möjligheterna till praktiskt samhällsarbete. I tider då svårigheterna att erbjuda en tillfredsställande nivå på omsorgsarbetet tornar upp sig, borde det kännas angeläget att ta vara på erfarenheterna från 60- och 70-talen. Med litet stimulans kan människor lätt föras närmare varandra. Solidaritet och vanlig mänsklig hjälpsamhet är faktiskt inga utgångna begrepp.